

Natura 2000 gebied 72 - IJsselmeer

(Zie leeswijzer)

Kenschets

Natura 2000 Landschap:	Meren en Moerassen
Status:	Habitatrichtlijn + Vogelrichtlijn
Site code:	NL1000002 + NL9803028
Beschermde natuurmonument:	Friese IJsselmeerkust BN/SN, Stoenckherne BN/SN, De Ven SN
Beheerder:	Rijkswaterstaat, It Fryske Gea, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, particulieren
Provincie:	Fryslân, Noord-Holland, Flevoland
Gemeente:	Andijk, Dronten, Enkhuizen, Gaasterlân-Sleat, Lelystad, Lemsterland, Medemblik, Nijefurd, Noordoostpolder, Urk, Wûnseradiel, Wervershoof, Wieringen, Wieringermeer
Oppervlakte:	113.346 ha

Gebiedsbeschrijving

Het IJsselmeer in zijn huidige vorm is ontstaan door afsluiting van de voormalige Zuiderzee door de aanleg van de Afsluitdijk, voltooid in 1932, de aanleg van de IJsselmeerpolders (voltooid in 1968) en tenslotte van de Houtribdijk, voltooid in 1976. Na de aanleg van de Afsluitdijk is het water binnen enkele maanden verzoet, en sindsdien ontbreekt een brakke overgangszone naar de zee. De faunagemeenschappen verdwenen binnen enkele jaren en werd vervangen door een zoetwater gemeenschap met twee in de voedselketen cruciale sleutelsoorten: de driehoeksmossel en de spiering. Langs de Friese kust (voormalig intergetijdengebied) is er sprake van substantiële ondieptes met waterplanten en buitendijkse slikken en platen.

Het grootste deel van het water wordt aangevoerd door de IJssel. Het mondingsgebied is meer dynamisch met geulen tot 9 meter diep en grotendeels zandig sediment. Het doorzicht wordt voor een groot deel bepaald door algen en is in het algemeen relatief hoog. Het waterpeil is gefixeerd, maar door het grote oppervlak van het meer kan de wind echter een aanzienlijk scheefstand (orde grootte een meter) veroorzaken die tevens resulteert in een zekere peildynamiek.

De buitendijkse kweldergebieden hebben zilte en brakke milieus. In de natte terreindelen treedt moerasvorming op in de vorm van biezenstroken. Op de overgang van water en land en op de laagliggende delen van de oude platen komt rietland voor. Bij verdere successie verruigt het rietland en vindt opslag van wilg plaats. Vooral op de hogere delen ontwikkelen struwelen en bos. De graslanden zijn soortenrijk, vooral op kalkrijk vochtig substraat.

Begrenzing

De begrenzing van het Vogelrichtlijngebied is op enkele punten aangepast:

- De begrenzing is afgestemd op die van het (voormalige) natuurmonument opdat deze geheel binnen het Vogelrichtlijngebied valt.
- Het noordelijkste deel van het recreatiestrand It Soal bij Workum (ca. 2 ha) is evenals de rest van het strand buiten de begrenzing gebracht omdat het geen betekenis heeft voor de watervogels waarvoor het gebied is aangewezen.
- Terrein met bebouwing en verhardingen (11 ha) in de voormalige werkhaven Oude Zeug (Wieringermeer) is buiten de begrenzing gebracht omdat het Vogelrichtlijngebied is beperkt tot open water en oeverzones (met name Friese IJsselmeerkust).

De begrenzing van het Habitatrictlijngebied (zoals aangemeld) is op enkele punten aangepast:

- De begrenzing is afgestemd op die van de deelgebieden Makkumer Noordwaard, Zuidwaard, Kooiwaard en Workumer buitenwaard van het (voormalig) natuurmonument Friese IJsselmeerkust en op die van het (voormalig) natuurmonument Stoenckherne.
- Het buitendijkse deel van het deelgebied Bocht van Molkwerum (voormalig natuurmonument) is aan de begrenzing onttrokken omdat de oeverzone en het open water geen betekenis heeft voor de habitatwaarden waarvoor het gebied wordt aangewezen. Dit gebied blijft deel uitmaken van het Vogelrichtlijngebied. Het aangrenzende binnendijkse deel van dit deelgebied was reeds voor de aanmelding komen te vervallen als deel van het Habitatrictlijngebied (zie Reactiedocument, 2004).

Natura 2000 database

Habitattypen

Code	Habitatype
H6430	Ruigten en zomen
H7140	Overgangs- en trilvenen

Habitatrictlijnsoorten

Soortnr	Soort
H1340	Noordse woelmuis

Vogelrichtlijnsoorten

Soortnr	Soort
A005	Fuut - n
A017	Aalscholver – n
A021	Roerdomp - b
A034	Lepelaar - n
A037	Kleine zwaan - n
A040	Kleine rietgans - n
A041	Kolgans - n
A043	Grauwe gans - n
A045	Brandgans - n
A048	Bergeend - n
A050	Smient - n
A051	Krakeend - n
A052	Wintertaling - n
A053	Wilde eend - n
A054	Pijlstaart - n
A056	Slobeend - n
A059	Tafeleend - n
A061	Kuifeend - n
A062	Topper - n
A067	Brilduiker - n
A068	Nonnetje - n
A070	Grote zaagbek - n
A081	Bruine kiekendief - b
A119	Porseleinhoen - b
A125	Meerkoet - n
A132	Kluut – n
A137	Bontbekplevier - b
A151	Kemphaan – n
A156	Grutto - n
A160	Wulp - n
A177	Dwergmeeuw - n

A190	Reuzenster - n
A193	Visdief - b
A197	Zwarte stern - n
A292	Snor - b

Voorstel voor het toevoegen aan de database:

H3140	Kranswierwateren ¹
H1163	Rivierdonderpad ²
H1318	Meervleermuis ²
H1903	Groenknolorchis ²
A017	Aalscholver – b ³
A039	Toendrarietgans – n ⁴
A140	Goudplevier – n ⁴
A151	Kemphaan – b ³
A295	Rietzanger – b ³

Voorstel voor het verwijderen uit de database:

H1095	Zeeprík ⁵
H1099	Rivierprík ⁵
H1134	Bittervoorn ⁵
A026	Kleine zilverreiger – n ⁶
A103	Slechtvalk – n ⁶
A130	Scholekster – n ⁶
A137	Bontbekplevier – n ⁶

Kernopgaven

- 4.01 **Evenwichtig systeem:** Nastreven van een meer evenwichtig systeem met goede waterkwaliteit voor waterplanten, vissen en schelpdieren (met name in kranswierwateren H3140 en meren met krabbescheer en fonteinkruiden H3150), mede t.b.v. vogels zoals kleine zwaan A037, tafeleend A059, kuifeend A061 en nonnetje A068.
- 4.02 **Rui- en rustplaatsen:** Voldoende open water met ruiplaatsen en rustgebieden voor watervogels zoals fuut A005, ganzen, slobbeend A056 en kuifeend A061.
- 4.03 **Moerasranden:** Moerasvorming aan de randen van de meren voor land-water interactie, paaigebied vis, noordse woelmuis *H1340 en voor moerasvogels als roerdomp A021 en grote karekiet A298.
- 4.04 **Plas-dras situaties:** Plas-dras situaties voor smienten A050 en broedvogels, zoals kemphaan A151.

Instandhoudingsdoelen

Algemene doelen

Behoud van de bijdrage van het Natura 2000 gebied aan de biologische diversiteit en aan de gunstige staat van instandhouding van natuurlijke habitats en soorten binnen de Europese Unie.

Behoud van de bijdrage van het Natura 2000 gebied aan de ecologische samenhang van het Natura 2000 netwerk zowel binnen Nederland als binnen de Europese Unie.

Behoud en waar nodig herstel van de ruimtelijke samenhang met de omgeving ten behoeve van de duurzame instandhouding van de in Nederland voorkomende natuurlijke habitats en soorten.

Behoud en waar nodig herstel van de natuurlijke kenmerken en van de samenhang van de ecologische structuur en functies van het gehele gebied voor alle habitattypen en soorten waarvoor instandhoudingsdoelen zijn geformuleerd.

Behoud of herstel van gebiedsspecifieke ecologische vereisten voor de duurzame instandhouding van de habitattypen en soorten waarvoor instandhoudingsdoelen zijn geformuleerd.

Habitattypen

H3140 Kalkhoudende oligo-mesotrofe wateren met benthische *Chara* spp. vegetaties

Doel Behoud oppervlakte en kwaliteit.

Toelichting Kranswieren komen in dit gebied, in wisselende oppervlakten voor, gemengd met andere waterplanten als *zannichellia*-soorten en *ruppia*-soorten. De aanwezigheid wordt bepaald door seizoensfluctuaties, waarbij de timing en duur van de zogenaamde "clear water fase" van belang is. Dit is een periode in het voorjaar (tussen diatomeeëngroei en groenalgenbloei) waarin de waterplanten zich ontwikkelen. Behoud oppervlakte kranswierwateren geldt dan ook binnen de van nature voorkomende fluctuaties.

H6430 Voedselrijke zoomvormende ruigten van het laagland, en van de montane en alpiene zones

Doel Behoud oppervlakte en kwaliteit ruigten en zomen, *moerasspirea* (subtype A) en ruigten en zomen, *harig wilgenroosje* (subtype B).

Toelichting Het habitatype ruigten en zomen komt in dit gebied, voor als subtype A (*moerasspirea*) en als subtype B (*harig wilgenroosje*), maar soortenrijke vormen zijn schaars.

H7140 Overgangs-en trilveen

Doel Behoud oppervlakte en kwaliteit overgangs- en trilvenen, *trilvenen* (subtype A).

Toelichting Er zijn restanten van het habitatype overgangs- en trilvenen, *trilvenen* (subtype A) aanwezig, maar de mogelijkheden voor herstel of uitbreiding worden zeer laag ingeschat.

Soorten

H1163 Rivierdonderpad

Doel Behoud verspreiding, omvang en kwaliteit leefgebied voor behoud populatie.

Toelichting Deze wijdverspreide soort verkeert landelijk in een matig ongunstige staat van instandhouding. De rivierdonderpad komt voor op zowel natuurlijk substraat (driehoeksmosselen) als op kunstmatig substraat (stenen beschoeiingen).

H1318 Meervleermuis

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor behoud populatie.

Toelichting Het IJsselmeer heeft een belangrijke functie als foerageergebied voor kolonies meervleermuizen buiten het gebied.

H1340 *Noordse woelmuis

Doel Uitbreiding omvang en behoud kwaliteit leefgebied voor uitbreiding populatie.

Toelichting De noordse woelmuis komt hier slechts in een gering deel van het (potentieel) geschikte leefgebied voor langs de Friese IJsselmeerkust. De soort, die landelijk in een zeer ongunstige staat van instandhouding verkeert, wordt in Friesland met uitsterven bedreigd. Uitbreiding van het leefgebied is van belang om hier een levensvatbare populatie te behouden. De bijdrage van dit gebied is groot gezien de sterk bedreigde status van de soort en de grote internationale verantwoordelijkheid van ons land voor dit endemische zoogdier.

H1903 Groenknolorchis

Doel Behoud omvang en kwaliteit biotoop voor behoud populatie.

Toelichting Er zijn restanten van het habitatype H7140 overgangs- en trilvenen, *trilvenen* (subtype A) aanwezig langs de Friese IJsselmeerkust, waarin ook een soort als groenknolorchis voorkomt, maar de mogelijkheden voor herstel of uitbreiding worden zeer laag ingeschat. Behoud van de huidige groeiplaatsen is een flinke opgave, maar op langere termijn worden de perspectieven mogelijk beter.

Broedvogels

A017

Aalscholver

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied als bijdrage aan de draagkracht voor de populatie van het IJsselmeergebied van ten minste 8.000 paren.

Toelichting De sleutelpopulatie is alleen op regionaal niveau gedefinieerd vanwege het sterk wisselende voorkomen per gebied. Naast de duizenden aalscholvers die vanuit kolonies in omliggende Natura 2000 gebieden voedsel komen zoeken, is er sedert 1990 ook een kolonie gevestigd binnen de grenzen van het gebied in De Ven bij Enkhuizen. Deze kolonie groeit gestaag en bereikte in 2003 het (voorlopig) maximum van 4.100 paren. Daarmee was het één van de grootste kolonies van Nederland. Gezien de landelijk gunstige staat van instandhouding is behoud voldoende. Het gebied heeft voldoende draagkracht voor een sleutelpopulatie.

A021

Roerdomp

Doel Uitbreiding omvang en/of verbetering kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 7 paren.

Toelichting Roerdampen broeden verspreid in rietmoerassen en brede (riet)moerasoeveren langs de Noord-Hollandse kust en met name de Friese kust (Makkumerwaarden). Jaarlijks broeden er 3-9 paren, met in de periode 1981-2003 een maximum van 9 in 2000. De aantallen fluctueren enigszins zonder een éénduidige trend. Gezien de landelijk zeer ongunstige staat van instandhouding is uitbreiding van de populatie gewenst. Het gebied levert onvoldoende draagkracht voor een zelfstandige sleutelpopulatie, maar draagt wel bij aan de draagkracht in de regio Friesland en in mindere mate aan die van Noord-Holland ten behoeve van een regionale sleutelpopulatie.

A081

Bruine kiekendief

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 20 paren.

Toelichting Langs de Friese IJsselmeerkust is de bruine kiekendief van oudsher een broedvogel. Het zwaartepunt ligt op de Makkumerwaarden. In recente jaren wordt hier het gewenste niveau voor een sleutelpopulatie geregeld gehaald (bijvoorbeeld in 2000 21 paren). Lang de Noord-Hollandse kust is het aantal broedplaatsen geringer. Zij sluiten aan bij de populatie van Noord-Holland-Noord (met flink wat paren in de Wieringermeer). Gezien de landelijk gunstige staat van instandhouding is behoud voldoende. Door het verspreide voorkomen biedt het gebied onvoldoende draagkracht voor een zelfstandige sleutelpopulatie, maar draagt het wel bij aan de draagkracht in de regio's Friese Merengebied (Friese kustgebied) en Noord-Holland-Noord (Noord-Hollands kustgebied) ten behoeve van een regionale sleutelpopulatie.

A119

Porseleinhoen

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 15 paren.

Toelichting Het porseleinhoen broedt van oudsher in open moerassen en natte graslanden op de Makkumerwaarden langs de Friese IJsselmeerkust. Het aantal paren fluctueert sterk in afhankelijkheid van de geschiktheid van het lokale habitat (met name plas-dras moeras en grasland in de vestigingsperiode mei-juni). Goede jaren waren 1984, 1991, 1998 en 2000. In de periode 1999-2003 broedden jaarlijks 0-17 paren. Gezien de landelijk zeer ongunstige staat van instandhouding is behoud van de populatie op een relatief hoog niveau gewenst. Het gewenste aantal paren heeft betrekking op

gunstige jaren. Het betreft een relatief geïsoleerde populatie en er is onvoldoende draagkracht voor een zelfstandige sleutelpopulatie.

A137 Bontbekplevier

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 10 paren.

Toelichting De bontbekplevier broedt van oudsher langs de kusten van het IJsselmeer. Na de afsluiting zijn de aantallen sterk teruggelopen, al broeden ze ook tegenwoordig nog langs alle oevers op geschikte broedlocaties, in de vorm van rustige, schaars begroeide, zandige, liefst schelpenrijke, of stenige oeverzones. De populatie bestond halverwege de 80-er jaren nog uit circa 30 paren, maar is teruggezak tot een niveau van hooguit 20 paren. In de periode 1999-2003 bedroeg het aantal paren gemiddeld 11. Gezien de landelijk zeer ongunstige staat van instandhouding is behoud van deze geïsoleerde populatie gewenst. De populatie vormt een belangrijke stapsteen, maar er is onvoldoende draagkracht voor een zelfstandige sleutelpopulatie.

A151 Kempmaan

Doel Uitbreiding omvang en/of verbetering kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van tenminste 20 paren.

Toelichting De Kempmaan is van oorsprong een talrijke broedvogel van vochtige tot natte graslanden met in 1987 nog 42 paren. De populatie is, in lijn met de algehele tendens in Nederland, sterk afgenomen. Sinds 1992 fluctueert het aantal paren sterk met een duidelijk neergaande tendens (0-8 paren). De vogels komen vooral voor op de Makkumer en Workumer waarden. Gezien de landelijk zeer ongunstige staat van instandhouding is uitbreiding van de populatie gewenst. Het gebied levert onvoldoende draagkracht voor een sleutelpopulatie, maar draagt wel bij aan de draagkracht in de regio Friesland ten behoeve van een regionale sleutelpopulatie.

A193 Visdief

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 2.000 paren.

Toelichting De visdief is van oudsher een talrijke broedvogel langs de kusten van het IJsselmeer, zowel op platen en eilandjes als op buitendijks grasland. Met de terugval in de landelijke populatie in de 60-er jaren namen ook de aantallen in het IJsselmeergebied af, al was de terugval minder dramatisch dan elders in Nederland en herstelde de stand zich ook relatief snel. Begin 80-er jaren broedden weer circa 2.000 paren in het gebied (maximaal 2.455 in 1982), waarna een geleidelijke afname inzette tot circa 1.300 paren begin 90-er jaren. Mede door het opspuiten van geschikte broedeilandjes ten behoeve van natuurontwikkeling groeide de populatie uit tot circa 2.000 paren (maximaal 2.579 in 2001), goed voor ruim 10% van de Nederlandse populatie. De verdeling van de broedkolonies hangt vooral samen met aanbod aan geschikte nestplaatsen. Gezien de landelijk matig ongunstige staat van instandhouding is behoud van de populatie op een relatief hoog niveau gewenst. Het gebied heeft voldoende draagkracht voor een sleutelpopulatie.

A292 Snor

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 40 paren.

Toelichting De meeste paren van de snor broeden op de Makkumer waarden. Elders langs de Friese en West-Friese kust is slechts een enkel paartje te vinden. Essentieel zijn rietmoerassen en brede (riet)moerasoever met een flink aandeel vitaal waterriet. Goede telgegevens ontbreken goeddeels, zodat van het wedervaren van deze populatie weinig bekend is. In de periode 1999-2003 wordt het gemiddeld aantal paren geschat op 43. Gezien de landelijk gunstige staat van instandhouding met betrekking tot de populatie omvang, is behoud voldoende. Het gebied levert onvoldoende draagkracht voor een zelfstandige sleutelpopulatie, maar draagt wel bij

aan de draagkracht in de regio Friese meren ten behoeve van een regionale sleutelpopulatie.

A295 Rietzanger

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 990 paren.

Toelichting De rietzanger is langs de Friese IJsselmeerkust van oudsher een broedvogel van rietmoerassen en brede (riet)moerasoever, met een zwaartepunt op de Makkumerwaarden. Het gewenste niveau voor een sleutelpopulatie van 100 paren wordt hier jaarlijks gehaald. Langs de Noord-Hollandse kust is het aantal broedparen geringer. Zij behoren tot de populatie van Noord-Holland-Noord. In de periode 1999-2003 wordt het gemiddeld aantal paren geschat op 990. Gezien de landelijk gunstige staat van instandhouding met betrekking tot de populatie omvang, is behoud voldoende. Het gebied heeft voldoende draagkracht voor een sleutelpopulatie.

Niet-broedvogels

A005 Fuut

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 1.300 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting In het bijzonder voor dit gebied geldt dat er onzekerheden zijn met betrekking tot de ontwikkelingen van de kwaliteit van het leefgebied, deze onzekerheid betreft daarmee ook de te verwachten aantalsontwikkeling. Mogelijkheden voor verbetering kwaliteit leefgebied worden nader onderzocht, alvorens het doel wordt bijgesteld. Verbetering van het leefgebied is nodig voor het behalen van een landelijk gunstige staat van instandhouding, maar is gezien de vermoedelijke oorzaken van de afname van spiering mogelijk niet realistisch. Aantallen futen zijn van nationale betekenis en waren in de periode 1993-97 ook van internationale betekenis. Het gebied heeft voor de soort o.a. een functie als foerageergebied. Het IJsselmeer levert de grootste bijdrage in Nederland na de Grevelingen (voorheen gebied met grootste bijdrage) en is vooral van belang in de maanden augustus-oktober (ruiperiode). Voorheen vormde het IJsselmeer een belangrijke ruiconcentratie van ca. 10.000 vogels voor de Friese zuidwesthoek, deze populatie is in de loop van de jaren negentig nagenoeg verdwenen. Een nieuwe concentratie heeft zich in de ruitijd ontwikkeld aan de andere kant van het meer, met een zwaartepunt ten noorden van Enkhuizen, maar de aantallen zijn aanzienlijk lager (ca. 1000). De afname komt overeen met die van andere viseters en is geconcentreerd rond 1992, toen het bestand van de belangrijkste prooi-soort, spiering, afnam en het doorzicht van het water in de ruiperiode verslechterde.

A017 Aalscholver

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 8.100 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting Aantallen aalscholwers zijn van internationale en grote nationale betekenis. Het gebied heeft voor de soort o.a. een functie als foerageergebied en als slaapplek. De draagkrachtindicatie heeft betrekking op de foerageerfunctie. Het IJsselmeer levert de grootste bijdrage in Nederland. Hoge aantallen komen voor van maart t/m oktober. Het gebied is ook van toenemend belang als overwinteringsgebied. Zowel op de lange termijn als recent, is er sprake van een sterke toename. Dat laatste mede als gevolg van vestiging van een kolonie in De Ven bij Andijk en één op het nieuw aangelegde eiland De Kreupel, die in korte tijd is uitgegroeid tot de grootste kolonie van Nederland. Er is een duidelijke relatie met de populatie van het Markermeer en de Oostvaarders/Lepelaarplassen, die juist in aantal is afgenomen. Behoud van de huidige situatie is voldoende gezien de landelijk gunstige staat van instandhouding.

- A034 Lepelaar**
 Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 30 vogels (seizoensgemiddelde).
 Toelichting Aantallen lepelaars zijn van nationale en internationale betekenis. Het gebied heeft voor de soort o.a. een functie als foerageergebied. Recent is de populatie sterk toegenomen. Behoud van de huidige situatie is voldoende gezien de landelijk gunstige staat van instandhouding.
- A037 Kleine zwaan**
 Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 20 vogels (seizoensgemiddelde) voor het foerageergebied en gemiddeld 1.600 vogels (seizoensmaximum) voor het gebied als slaapplaats.
 Toelichting Aantallen kleine zwanen zijn van nationale betekenis. Het gebied heeft o.a. een functie als foerageergebied en als slaapplaats. Het gebied levert als slaapplaats een relatief grote bijdrage. De soort is vooral aanwezig van oktober-december, sterk geconcentreerd langs de Friese (west)kust, waar ze foerageren op waterplanten. Sinds de jaren tachtig is de populatie toegenomen, maar momenteel is bij de foeragerende vogels geen sprake van een duidelijke trend. De landelijke afname van de kleine zwaan (staat van instandhouding matig ongunstig) is deels verbonden aan fluctuaties in de omvang van de internationale populatie en heeft in het IJsselmeergebied mogelijk tevens te maken met concurrentie met andere soorten (knobbelzwaan). Behoud van de huidige situatie is voldoende, de waarschijnlijke oorzaak van de landelijk ongunstige staat van instandhouding is niet gelegen in dit gebied.
- A039 Toendrarietgans**
 Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied.
 Toelichting Aantallen toendrarietganzen zijn van nationale en internationale betekenis. Het gebied heeft voor de soort o.a. een functie als slaapplaats, het gebied levert als slaapplaats een relatief grote bijdrage. Gegevens zijn niet toereikend voor een trendanalyse. Behoud van de huidige situatie is voldoende gezien de landelijk gunstige staat van instandhouding.
- A040 Kleine rietgans**
 Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 30 vogels (seizoensgemiddelde).
 Toelichting Aantallen kleine rietganzen zijn van grote internationale en grote nationale betekenis. Het gebied heeft voor de soort o.a. een functie als foerageergebied en levert een grote bijdrage als slaapplaatsfunctie voor vogels die o.a. in Friesland foerageren. Het gebied levert als slaapplaats één van de grootste bijdragen in Nederland. De draagkrachtindicatie heeft betrekking op de foerageerfunctie. De slaapplaatsfunctie is waarschijnlijk belangrijker, maar er zijn niet voldoende telgegevens voor kwantificering in het doel. De soort is vooral aanwezig van oktober-december, sterk geconcentreerd op de Steile Bank en omgeving die als slaap/rustplaats wordt gebruikt. Aantallen zijn per jaar sterk wisselend, maar het aantalsverloop vertoont een positieve tendens. Er is een relatie met de foerageergebieden op binnendijkse graslanden. Behoud van de huidige situatie is voldoende gezien de landelijk gunstige staat van instandhouding.
- A041 Kolgans**
 Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 4.400 vogels (seizoensgemiddelde) voor het foerageergebied en gemiddeld 19.000 vogels (seizoensmaximum) voor het gebied als slaapplaats.
 Toelichting Aantallen kolganzen zijn van nationale en internationale betekenis. Het gebied heeft voor de soort o.a. een functie als foerageergebied en als slaapplaats. Het IJsselmeer is één van de grootste slaapplaatsen in Nederland. De soort is aanwezig van november-februari, vrijwel uitsluitend langs de (gehele) Friese kust. De populatie is toegenomen,

al zijn aantallen foeragerende vogels van jaar op jaar sterk fluctuerend, recent is er geen duidelijke trend. Er is een relatie met de foerageergebieden op binnendijkse graslanden. Behoud van de huidige situatie is voldoende gezien de landelijk gunstige staat van instandhouding.

A043   Grauwe gans

Doel   Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 580 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting   Het gebied heeft voor de grauwe gans o.a. een functie als foerageergebied en als slaappleaats. De draagkrachtindicatie heeft betrekking op de foerageerfunctie. De soort is het hele jaar present, vooral langs de gehele Friese kust en vooroever Andijk. Het aantalsverloop vertoont een sterk positieve trend, ook bij de vogels die in het gebied foerageren. Behoud van de huidige situatie is voldoende gezien de landelijk gunstige staat van instandhouding.

A045   Brandgans

Doel   Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 1.500 vogels (seizoensgemiddelde) voor het foerageergebied en gemiddeld 26.200 (seizoensmaximum) voor het gebied als slaappleaats.

Toelichting   Aantallen brandganzen zijn van nationale en internationale betekenis. Het gebied heeft voor de soort o.a. een functie als foerageergebied en als slaappleaats. Het IJsselmeer is één van de grootste slaappleaatsen in Nederland. De soort is aanwezig van oktober-april, met een accent op februari-april, vlak voor de wegtrek en vrijwel alleen langs de Friese kust. Er is een relatie met foerageergebieden op binnendijkse graslanden. Het aantalsverloop vertoont een positieve trend met een sterke toename in maart en april. Behoud van de huidige situatie is voldoende gezien de landelijk gunstige staat van instandhouding.

A048   Bergeend

Doel   Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 210 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting   Het gebied heeft voor de bergeend o.a. een functie als foerageergebied. De soort is het hele jaar present, met een piek in oktober/november als het lagere winterpeil is ingesteld en op droogvallende grond of in ondiep water gefoerageerd kan worden. Aantallen zijn afgenomen sinds de eerste helft van de jaren negentig, maar lijken recent weer toe te nemen. Behoud van de huidige situatie is voldoende gezien de landelijk gunstige staat van instandhouding.

A050   Smient

Doel   Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 10.300 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting   Aantallen smienten zijn van nationale en internationale betekenis. Het gebied heeft voor de soort o.a. een functie als slaappleaats en als foerageergebied. De draagkrachtindicatie heeft betrekking op de slaappleaatsfunctie. Het IJsselmeer is het zesde gebied in Nederland (binnen het Natura 2000 netwerk) op grond van seizoensgemiddelden. De smient is een overwinteraar en vooral aanwezig van oktober-maart, zowel langs de Friese westkust als langs de kusten van Noord Holland (m.n. Andijk). Er is een relatie met foerageergebieden op binnendijkse graslanden. Aantallen vertonen een doorgaande toename, vooral in september-november. Behoud van de huidige situatie is voldoende gezien de landelijk gunstige staat van instandhouding.

A051   Krakeend

Doel   Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 200 vogels (seizoensgemiddelde).

- Toelichting Aantallen krakeenden zijn van internationale betekenis. Het gebied heeft voor de soort o.a. een functie als foerageergebied. De soort is het hele jaar present, maar met een piek in augustus/september. In die periode komt de krakeend vooral voor langs het noordelijk deel van de Friese westkust, Steile Bank en vooroever Andijk en in de rest van het jaar verspreid. Aantallen fluctueren, er is geen duidelijke trend. Behoud van de huidige situatie is voldoende gezien de landelijk gunstige staat van instandhouding.
- A052 Wintertaling**
Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 280 vogels (seizoensgemiddelde).
Toelichting Het gebied heeft voor de wintertaling o.a. een functie als foerageergebied. De soort is vooral aanwezig in de trektijd, augustus-november en maart. In die periode komt de wintertaling voor langs de Friese westkust, Steile Bank, baai van Lemmer en vooroever Andijk. Aantallen zijn recent afgenomen. De soort verkeert landelijk in een matig ongunstige staat van instandhouding.
- A053 Wilde eend**
Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 3.800 vogels (seizoensgemiddelde).
Toelichting Het gebied heeft voor de wilde eend o.a. een functie als foerageergebied. Het IJsselmeer is het zevende gebied in Nederland (binnen het Natura 2000 netwerk) op grond van seizoensgemiddelden. De soort is vooral een wintergast (september-februari) en komt voor verspreid over het gehele gebied, minder langs de Houtrib- en Afsluitdijk. De belangrijkste concentraties bevinden zich langs de Friese westkust, Steile Bank en vooroever Andijk. Er is geen duidelijke positieve of negatieve trend. Behoud van de huidige situatie is voldoende gezien de landelijk gunstige staat van instandhouding.
- A054 Pijlstaart**
Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 60 vogels (seizoensgemiddelde).
Toelichting Het gebied heeft voor de pijlstaart o.a. een functie als foerageergebied. De soort is vooral doortrekker in september-november en in maart. Het voorkomen is beperkt tot de Friese kust en de vooroever Andijk. Aantallen zijn laag en fluctueren sterk. Er is geen duidelijke trend. Behoud van de huidige situatie is voldoende, op landelijk niveau is geen herstelopgave geformuleerd.
- A056 Slobeend**
Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 60 vogels (seizoensgemiddelde).
Toelichting Het gebied heeft voor de slobeend o.a. een functie als foerageergebied. De soort is het meest talrijk in de nazomer (augustus). Het voorkomen is nagenoeg beperkt tot de Friese kust (m.n. Makkumer Noordwaard) en de vooroever Andijk. Er is geen duidelijke trend, mogelijk licht positief, maar met sterke fluctuaties. Behoud van de huidige situatie is voldoende gezien de landelijk gunstige staat van instandhouding.
- A059 Tafeleend**
Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 310 vogels (seizoensgemiddelde).
Toelichting Mogelijkheden voor verbetering kwaliteit leefgebied worden nader onderzocht, alvorens doel op herstel wordt gesteld. Volledig herstel van de oude situatie in het IJsselmeer is mogelijk niet realistisch.
Aantallen tafeleenden waren in de periode 1993-97 van internationale betekenis. Het gebied heeft voor de soort o.a. een functie als foerageergebied. Voorheen leverde het IJsselmeer een zeer grote bijdrage als overwinteringsgebied (met name oktober-

december), maar rond 1995, juist in de wintermaanden, zijn aantallen zeer sterk afgenomen. Deze afname is veel sterker dan bij kuifeenden (A061) en is waarschijnlijk mede te verklaren door de aanzuigende werking van de randmeren, waar aanpak van eutrofiëring rond die tijd resulteerde in een verbetering van het leefgebied, terwijl die in het IJsselmeer nauwelijks veranderde. Voor het IJsselmeer is geen herstelopgave van toepassing.

A061 Kuifeend

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 11.300 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting Aantallen kuifeenden zijn van nationale en internationale betekenis. Het gebied heeft voor de soort o.a. een functie als foerageergebied. Na het Markermeer & IJmeer levert het IJsselmeer in Nederland de grootste bijdrage. De aantallen in de ruiperiode (juli-oktober) vertonen een beperkte doorgaande toename in deelgebieden langs de Afsluitdijk en vooral bij de zuidelijke helft van de Houtribdijk en voor Lelystad. Overwinterende aantallen waren toegenomen tot begin jaren negentig, daarna weer enigszins afgenomen, waarschijnlijk in relatie tot toe- respectievelijk afname van het aantal driehoeksmosselen, bij beide was sprake van enige ruimtelijke variatie in trends. De afname is elders in het IJsselmeergebied (randmeren) gecompenseerd. Behoud van de huidige situatie is voldoende, op landelijk niveau is geen herstelopgave geformuleerd.

A062 Topper

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 15.800 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting Aantallen toppers zijn van zeer grote nationale en grote internationale betekenis. Het gebied heeft voor de soort o.a. een functie als foerageergebied. Het IJsselmeer levert als overwinteringsgebied in Nederland de grootste bijdrage, maar het belang wordt mogelijk overschat door een ondertelling van concentraties in zoute wateren. In 1988 was er sprake van een sterke toename in aantallen, waarschijnlijk in samenhang met verslechtingen in het leefgebied in de Waddenzee. Omstreeks 1995 namen de aantallen weer af tot het oude niveau. Behoud van de huidige situatie is voldoende ondanks de landelijk zeer ongunstige staat van instandhouding, want de recente afname in het IJsselmeer heeft niet geleid tot lagere aantallen dan voor de toename, anders dan in de zoute wateren.

A067 Brilduiker

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 310 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting Aantallen brilduikers zijn van nationale betekenis. Het gebied heeft voor de soort o.a. een functie als foerageergebied. De soort is een overwinteraar, aanwezig van november-maart in wisselende aantallen (moeilijk telbare soort). Begin jaren tachtig is de populatie sterk afgenomen, daarna min of meer stabiel, recent mogelijk een lichte afname. Behoud van de huidige situatie is voldoende gezien de landelijk gunstige staat van instandhouding.

A068 Nonnetje

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 180 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting In het bijzonder voor dit gebied geldt dat er onzekerheden zijn met betrekking tot de ontwikkelingen van de kwaliteit van het leefgebied, deze onzekerheid betreft daarmee ook de te verwachten aantalsontwikkeling. Mogelijkheden voor verbetering kwaliteit leefgebied worden nader onderzocht, alvorens het doel wordt bijgesteld. Verbetering van het leefgebied is nodig voor het behalen van een landelijk gunstige staat van instandhouding, maar is gezien de vermoedelijke oorzaken van de afname van spiering mogelijk niet realistisch.

Aantallen nonnetjes zijn van nationale en internationale betekenis. Het gebied heeft voor de soort o.a. een functie als foerageergebied. IJsselmeer en Markermeer & IJmeer leveren de grootste bijdrage in Nederland, samen met meer dan de helft van de Nederlandse vogels in het monitoringsnetwerk. Na afname in het Markermeer levert het IJsselmeer nu de grootste bijdrage. De soort is een overwinteraar, aanwezig van december-maart en tijdens strenge winters (wanneer de Oostzee dichtvriest) in verhoogde aantallen. Het aantalsverloop vertoont geen duidelijke trend, wel grote fluctuaties. De landelijke staat van instandhouding is matig ongunstig op het onderdeel leefgebied, in het bijzonder vanwege de verslechterde voedselsituatie voor viseters in het IJsselmeer en Markermeer rond 1992.

A070**Grote zaagbek**

Doel

Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 1.300 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting

In het bijzonder voor dit gebied geldt dat er onzekerheden zijn met betrekking tot de ontwikkelingen van de kwaliteit van het leefgebied, deze onzekerheid betreft daarmee ook de te verwachten aantalsontwikkeling. Mogelijkheden voor verbetering kwaliteit leefgebied worden nader onderzocht, alvorens het doel wordt bijgesteld. Verbetering van het leefgebied is nodig voor het behalen van een landelijk gunstige staat van instandhouding, maar is gezien de vermoedelijke oorzaken van de afname van spiering mogelijk niet realistisch.

Aantallen grote zaagbekken zijn van internationale en grote nationale betekenis. Het gebied heeft voor de soort o.a. een functie als foerageergebied. Het IJsselmeer levert de grootste bijdrage in Nederland met gemiddeld ongeveer de helft van de vogels in het monitoringsnetwerk. De soort is een overwinteraar, aanwezig van november-maart en tijdens strenge winters (wanneer de Oostzee dichtvriest) in verhoogde aantallen. Het aantalsverloop vertoont ondanks de fluctuaties, een afname. De landelijke staat van instandhouding is behalve zeer ongunstig op onderdeel populatie, ook matig ongunstig op onderdeel leefgebied, in het bijzonder vanwege de verslechterde voedselsituatie voor viseters in het IJsselmeer rond 1992.

A125**Meerkoet**

Doel

Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 3.600 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting

Het gebied heeft voor de meerkoet o.a. een functie als foerageergebied. Het gebied levert de grootste bijdrage na de Veluwerandmeren en het Markermeer & IJmeer, op grond van seizoensmaxima. Rond 1990 was er sprake van verhoogde aantallen, sinds ca. 1993 zijn er lagere aantallen, weliswaar stabiel. Het aantalsverloop vertoont een doorgaande toename in de maanden juli-september, (wanneer er o.a. op waterplanten wordt gevoerageerd) en is in de maanden daarna min of meer stabiel (o.a. driehoeksmosselen, gras), met uitzondering van de piek rond 1990. Behoud van de huidige situatie is voldoende, op landelijk niveau is geen herstelopgave geformuleerd.

A132**Kluut**

Doel

Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 20 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting

Het gebied heeft voor de kluut o.a. een functie als foerageergebied. Aantallen fluctueren sterk, in de regio zijn aantallen sterk afgenomen. Behoud van de huidige situatie is voldoende, op landelijk niveau is geen herstelopgave geformuleerd.

A140**Goudplevier**

Doel

Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 9.700 vogels (seizoensmaximum).

Toelichting

Aantallen goudplevieren zijn van nationale en internationale betekenis. Binnen het Natura 2000 netwerk levert het gebied de grootste bijdrage na de Waddenzee. Het

gebied heeft voor de soort o.a. een functie als slaapplaats en als foerageergebied. Behoud van de huidige situatie is voldoende, de waarschijnlijke oorzaak van de landelijk zeer ongunstige staat van instandhouding is niet gelegen in dit gebied.

A151 Kemphaan

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 2.100 vogels (seizoensmaximum) voor het foerageergebied en gemiddeld 17.300 vogels (seizoensmaximum) voor het gebied als slaapplaats.

Toelichting Aantallen kemphanen zijn van internationale en zeer grote nationale betekenis. Het gebied heeft voor de soort o.a. een functie als foerageergebied en als slaapplaats. Het IJsselmeer levert als slaapplaats in Nederland de grootste bijdrage. Aantallen van vogels die overdag aanwezig zijn, fluctueren sterk, van aantallen aanwezig op de slaapplaats is onvoldoende bekend. In de regio is sprake van een negatieve tendens. De kemphaan verkeert landelijk in een matig ongunstige staat van instandhouding.

A156 Grutto

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 290 vogels (seizoensgemiddelde) voor het foerageergebied en gemiddeld 2.200 vogels (seizoensmaximum) voor het gebied als slaapplaats.

Toelichting Aantallen grutto's zijn van internationale betekenis. Het gebied heeft voor de soort o.a. een functie als foerageergebied en als slaapplaats. Het gebied levert als foerageergebied en slaapplaats één van de grootste bijdragen in Nederland. Er is geen duidelijke trend in de foeragerende aantallen. De landelijke staat van instandhouding is zeer ongunstig op grond van de band tussen de trekvogelaantallen en de afnemende broedvogel populatie. De aantallen trekvogels in de telgebieden zijn echter min of meer stabiel en de herstelopgave dient dus in de broedgebieden gelegd te worden. Behoud van de huidige situatie is voldoende, de waarschijnlijke oorzaak van de landelijk zeer ongunstige staat van instandhouding is niet gelegen in dit gebied.

A160 Wulp

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 310 vogels (seizoensgemiddelde) voor het foerageergebied en gemiddeld 3.500 vogels (seizoensgemiddelde) voor het gebied als slaapplaats.

Toelichting Het gebied heeft voor de wulp o.a. een functie als foerageergebied en als slaapplaats. Het IJsselmeer is de grootste binnenlandse slaapplaats. Aantallen zijn toegenomen. Behoud van de huidige situatie is voldoende gezien de landelijk gunstige staat van instandhouding.

A177 Dwergmeeuw

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 50 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting In het bijzonder voor dit gebied geldt dat er onzekerheden zijn met betrekking tot de ontwikkelingen van de kwaliteit van het leefgebied, deze onzekerheid betreft daarmee ook de te verwachten aantalsontwikkeling. Mogelijkheden voor verbetering kwaliteit leefgebied worden nader onderzocht, alvorens het doel wordt bijgesteld. Verbetering van het leefgebied is nodig voor het behalen van een landelijk gunstige staat van instandhouding, maar is gezien de vermoedelijke oorzaken van de afname van spiering mogelijk niet realistisch.

Aantallen dwergmeeuwen zijn van grote nationale betekenis. Het gebied heeft voor de soort o.a. een functie als foerageergebied. Mogelijk levert het IJsselmeer de grootste bijdrage in Nederland. De soort is het hele jaar in het gebied aanwezig, maar vooral in de wintermaanden (september-januari). Het zwaartepunt van de verspreiding is in het noorden van het gebied. Aantallen in de tellingen wisselen sterk en vertegenwoordigen slechts een (klein) deel van de aanwezige vogels, omdat deze soort moeilijk telbaar is door het voorkomen midden op het meer en een concentratie achter schepen. Specifieke tellingen vanaf het water leverden bijvoorbeeld in

1982/1983 ongeveer 5000 vogels op. De reguliere tellingen in de jaren negentig vallen gemiddeld aanzienlijk lager uit dan in de jaren tachtig. De landelijke staat van instandhouding is matig ongunstig op onderdeel leefgebied, in het bijzonder vanwege de verslechterde voedselsituatie voor viseters in het IJsselmeer rond 1992.

A190 Reuzenstern

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 40 vogels (seizoensmaximum).

Toelichting Aantallen reuzensterns zijn van zeer grote nationale betekenis. Het gebied heeft voor de soort o.a. een functie als slaappleaats en als foerageergebied. Het IJsselmeer levert voor deze soort verreweg de grootste bijdrage in Nederland. De soort is een doortrekker, vooral aanwezig in augustus en september. Aantallen zijn toegenomen, in de reguliere tellingen zijn sinds 1999 jaarlijks 5-8 vogels geteld. Specifieke tellingen komen aanzienlijk hoger uit, bijvoorbeeld 60 vogels in de Makkumer- en Workumerwaard in augustus 2002. Andere belangrijke rustplaatsen zijn de Steile Bank en omgeving en in de nabije toekomst mogelijk het nieuw eiland De Kreupel. Behoud van de huidige situatie is voldoende gezien de landelijk gunstige staat van instandhouding.

A197 Zwarte stern

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 110 vogels (seizoensgemiddelde) voor het foerageergebied en gemiddeld 11.800 vogels (seizoensmaximum) voor het gebied als slaappleaats.

Toelichting In het bijzonder voor dit gebied geldt dat er onzekerheden zijn met betrekking tot de ontwikkelingen van de kwaliteit van het leefgebied, deze onzekerheid betreft daarmee ook de te verwachten aantalsontwikkeling. Mogelijkheden voor verbetering kwaliteit leefgebied worden nader onderzocht, alvorens het doel wordt bijgesteld. Verbetering van het leefgebied is nodig voor het behalen van een landelijk gunstige staat van instandhouding, maar is gezien de vermoedelijke oorzaken van de afname van spiering mogelijk niet realistisch. Aantallen zwarte sterns zijn van internationale en grote nationale betekenis. Het gebied heeft voor de soort o.a. een functie als foerageergebied en als slaappleaats. Mogelijk levert het IJsselmeer voor deze soort in Nederland de grootste bijdrage. De soort is een doortrekker, met name aanwezig in de nazomer, met een sterke piek in augustus. Tijdens de najaarstrek levert het IJsselmeer één van de grootste bijdragen in Nederland. Het zwaartepunt van de verspreiding bevindt zich in het middengedeelte van het gebied. Aantallen in de dagtellingen wisselen sterk en vertegenwoordigen slechts een (klein) deel van de aanwezige vogels, omdat ze moeilijk telbaar zijn door het voorkomen midden op het meer. Slaappleaatsen herbergen tienduizenden vogels (tot 100.000). De belangrijkste slaappleaats voor vogels die op het IJsselmeer foerageren ligt in het Balgzand, dus buiten het gebied. Slaappleaatsen binnen het gebied zijn vaak tijdelijk vanwege vegetatiesuccessie (Oostvaardersplassen, recenter naviduct en Kreupel). Op grond van de reguliere tellingen zijn aantallen afgenomen; sinds 1996 zijn de aantallen veel stabiel op een aanzienlijk lager niveau dan daarvoor. Het gebied draagt aanzienlijk bij aan de landelijk zeer ongunstige staat van instandhouding door middel van de verslechterde voedselsituatie.

Complementaire doelen

Soorten

H1318 Meervleermuis

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor behoud populatie.

Toelichting Omdat de meervleermuis in een matig ongunstige staat van instandhouding verkeert en het leefgebied voor een beperkt deel door de Habitatrichtlijngebieden wordt afgedekt, is dit instandhoudingsdoel geformuleerd voor Vogelrichtlijngebieden waar de soort in belangrijke mate aanwezig is. Dit doel betreft het gedeelte van het

IJsselmeer dat alleen onder de Vogelrichtlijn valt. Het gebied fungeert als foerageergebied van kolonies buiten het gebied.

Synopsis

<i>Habitattypen</i>	<i>Staat van instandhouding</i>	<i>Relatieve bijdrage</i>	<i>Doelstelling oppervlakte</i>	<i>Doelstelling kwaliteit</i>
H3140 Kranswierwateren	--	+	=	=
H6430_A Ruigten en zomen (<i>moerasspirea</i>)	+	+	=	=
H6430_B Ruigten en zomen (<i>harig wilgenroosje</i>)	-	-	=	=
H7140_A Overgangs- en trilvenen (<i>trilvenen</i>)	--	+	=	=

<i>Soorten</i>	<i>Staat van instandhouding</i>	<i>Relatieve bijdrage</i>	<i>Doelstelling leefgebied</i>	<i>Doelstelling populatie</i>
H1163 Rivierdonderpad	-	+	=	=
H1318 Meervleermuis	-	+	=	=
H1340 Noordse woelmuis	--	+	>	>
H1903 Groenknolorchis	--	-	=	=

<i>Broedvogelsoorten</i>	<i>Staat van instandhouding</i>	<i>Relatieve bijdrage</i>	<i>Doelstelling leefgebied</i>	<i>Doelstelling populatie</i>
A017 Aalscholver	+	+	=	=
A021 Roerdomp	--	+	>	>
A081 Bruine kiekendief	+	-	=	=
A119 Porseleinhoen	--	+	=	=
A137 Bontbekplevier	--	+	=	=
A151 Kempphaan	--	-	>	>
A193 Visdief	-	+	=	=
A292 Snor	--	+	=	=
A295 Rietzanger	-	+	=	=

<i>Niet-broedvogelsoorten</i>	<i>Staat van instandhouding</i>	<i>Relatieve bijdrage</i>	<i>Doelstelling leefgebied</i>	<i>Doelstelling populatie</i>
A005 Fuut	-	+	=	=
A017 Aalscholver	+	++	=	=
A034 Lepelaar	+	+	=	=
A037 Kleine zwaan	-	- / s+	=	=
A039 Toendrarietgans	+	s+	=	=
A040 Kleine rietgans	+	- / s++	=	=
A041 Kolgans	+	- / s+	=	=
A043 Grauwe gans	+	-	=	=
A045 Brandgans	+	- / s+	=	=
A048 Bergeend	+	-	=	=
A050 Smient	+	+	=	=
A051 Krakeend	+	-	=	=
A052 Wintertaling	-	-	=	=
A053 Wilde eend	+	-	=	=
A054 Pijlstaart	-	-	=	=
A056 Slobeend	+	-	=	=
A059 Tafeleend	--	-	=	=

A061	Kuifeend	-	+	=	=
A062	Topper	--	+++	=	=
A067	Brilduiker	+	+	=	=
A068	Nonnetje	-	+	=	=
A070	Grote zaagbek	--	++	=	=
A125	Meerkoet	-	-	=	=
A132	Kluut	-	-	=	=
A140	Goudplevier	--	+	=	=
A151	Kemphaan	-	+ / S++	=	=
A156	Grutto	--	- / S-	=	=
A160	Wulp	+	- / S-	=	=
A177	Dwergmeeuw	-	++	=	=
A190	Reuzenstern	+	++	=	=
A197	Zwarte stern	--	+++ / S++	=	=

¹ Op basis van recente informatie blijkt het habitattype thans voor te komen in het gebied.

² Op basis van recente informatie blijkt de soort thans voor te komen in het gebied.

³ Aantal thans hoger dan 1 % van Nederlandse broedpopulatie.

⁴ Aantal thans hoger dan 0.1 % van biogeografische populatie (norm voor aanwijzing).

⁵ Op basis van recente informatie blijkt de soort niet voor te komen in het gebied.

⁶ Aantal thans lager dan 0.1 % van biogeografische populatie (norm voor aanwijzing).